

Трансгранично сътрудничество в областта на лозарството. Университетът в Крайова и Институтът по лозарство и винарство - Плевен с нов проект

Автор(и): доц. д-р инж. Димитър Димитров, Институт по лозарство и винарство – Плевен; доц. д-р
Нели Проданова-Маринова, Институт по лозарство и винарство - Плевен

Дата: 27.03.2026 *Брой:* 3/2026

От декември 2025 г. Институт по лозарство и винарство работи по проект „Адаптиране на лозарството към изменението на климата чрез прилагане на екосистемни мерки за поддържане на икономическата жизнеспособност (VitiClimRoBg-Hard ROBG00370)", финансиран по Програма Interreg VI-A Румъния-България, специфична цел 2.4: Насърчаване

на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, като се вземат предвид екосистемни подходи.

Програмата подкрепя трансгранични инициативи за устойчиво развитие в лозарството, като акцентира върху адаптация към климатичните промени чрез мониторинг, иновативни мерки и запазване на биоразнообразието и икономическата конкурентоспособност на сектора в граничните региони България - Румъния. Партньори на ИЛВ са: Университетът в Крайова (водещ партньор), Видинска търговско-промишлена палата, Асоциация „Правосъдие и младежи“ – JUST (Румъния). Асоцииран партньор по проекта от българска страна е Сдружение „Дунавски винари“.

Проектът предоставя възможност да се осигури специализирано оборудване, за да се постигне интегриран комплексен подход, пряко обвързан с адаптацията към климатичните изменения.

Изменението на климата несъмнено засяга културите, но и съпътстващите ги вредители. Освен прякото въздействие на климата върху лозата, болестите и вредителите също оставят отпечатък. Често реакциите на лозата, изразени чрез симптомите на болести или щети от вредители, са недостатъчни, за да се дефинират проблеми от сложен характер, което изисква прецизна диагностика в лабораторни условия. Напредъкът в технологиите на съвременния свят предлага възможности за прецизен мониторинг, дигитално отчитане и анализ на тези параметри. В тази посока проектът планира осигуряване на оборудване за лаборатория по молекулярна биология. Ще бъдат направени проучвания на възможността за определяне на водния дефицит и здравето състояние в лозовите насаждения с помощта на мултиспектрална фотография, включваща мултиспектрални снимки на обследвани лозарски насаждения за идентификация на потенциални проблемни зони; обследвания върху почвена влажност, водния потенциал и здравето състояние на лозите.

Проектът ще даде възможност да се разработят нови научни решения чрез събиране на генетични ресурси и оценка на реакцията им към стрес; създаване на колекция от генетични ресурси със сортове лози и сорто-подложкови комбинации, адаптирани към климатичен стрес; проучване и опазване на генетичните ресурси на лозата; идентифициране и натрупване на генетичен материал от нови сортове и хибриди лози с повишена устойчивост на абиотичен стрес; анализ и оценка на генетичното разнообразие в

българските популации на лозата и разработване на стратегии за устойчивото му управление при климатичен стрес, основани на микросателитен анализ за определяне на генетичните профили на събраните сортове и идентифициране на наличието на гени за резистентност в тяхната ДНК.

Част от работата по проекта е насочена към установяване на социално-икономическите ползи от селекцията на устойчиви на стрес сортове лози. Изследване на влиянието на различни подложки върху устойчивостта на засушаване при лозата чрез анализ на водния потенциал на листата (воден стрес), ще позволи идентифициране на най-адаптивните сортове лози и сорто-подложкови комбинации. Ще се разработят системи за оптимизиране на някои агрономически практики за подобряване на устойчивостта на лозата към стресови фактори (използване на покривни култури и влагоспестяващи биологични мулчиращи покрития за борба с плевелите и запазване на почвеното плодородие; оценка на влиянието на лятната резитба върху вегетативния растеж на лозата).

В рамките на проекта ще бъде направен анализ на влиянието на изменението на климата и аномалиите върху развитието на лозата и качеството на гроздето и възможностите за корекции на параметрите за качество на гроздето и потенциалът му за получаване на вина, които дават зелените резитби.

Наблюдаваните интензивни климатични изменения в много ареали в глобален мащаб през последните десетилетия, свързани с повишаване на температурите, засушавания, намаляване на валежите и проява на редица климатични аномалии се отразяват върху развитието на лозарството и пряко повлияват винарството. В проекта са включени изследвания върху влиянието на дисбалансите в климата и наблюдаваните значими промени в метаболизма на лозовото растение върху понижаване на титруемата киселинност, диспропорции във фенолните фракции, които оказват пряко негативно влияние върху някои органолептични характеристики на вината – цвят, вкус, тяло и др. Въз основа на анализ на влиянието на климатичните промени върху комплексното качество на вината, стабилността им, сензорните характеристики (цвят, аромат, вкус, бистрота), ще се установят възможности за намаляване на негативните ефекти и ограничаване редуцирането на биологичния потенциал (антиоксидантна активност).

Очаквани са широкоспектърни резултати, които да послужат като основа за изграждане на стратегии за устойчиво лозарство, в зависимост от различни сценарии, свързани с изменението на климата. Научната и научно-приложната работа по проекта, както и популяризирането на изводите от тях, ще подпомогнат въвеждането и инкорпорирането на системи за прецизен мониторинг и адаптация чрез прилагането на редица мерки – прецизно земеделие, селекция на устойчиви сортове, адаптирани технологични практики в процеса на винификация, оптимизиране на защитни практики, с цел контрол и противодействие на вредните влияния на климатичния стрес в граничните региони на България и Румъния.